

Aan alle gemeenten met
Ontmoetingscentra voor mensen met dementie en mantelzorgers
in Nederland

Amsterdam, 26 augustus 2021

Doorontwikkeling Ontmoetingscentra naar Ontmoetingscentra3.0, helpt u vanuit uw gemeente ook mee?

Veel dagbesteding voor mensen met dementie is relatief traditioneel georganiseerd. Dat is jammer, want er zijn wetenschappelijk bewezen vernieuwende vormen van dagbesteding/ondersteuning, die door een andere aanpak veel meer effect bereiken. Een voorbeeld hiervan zijn de Ontmoetingscentra Dementie, gebaseerd op het Adaptatie-Copingmodel. Door begeleiding te bieden bij het omgaan met de gevolgen van dementie en activiteiten persoonsgericht vorm te geven met veel aandacht voor activering op basis van individuele talenten, positieve beleving, vrije expressie, bewegen en sociale participatie en integratie, zijn de afgelopen jaren prachtige resultaten bereikt. Een ander verschil tussen traditionele dagbesteding en Ontmoetingscentra Dementie is de structurele ondersteuning van mantelzorgers door informatie, praktische, emotionele en sociale steun. Hoewel er in Nederland nu 180 Ontmoetingscentra Dementie zijn, zijn er nog veel gemeenten waar geen enkel Ontmoetingscentrum Dementie is. Het is belangrijk dat daar de komende jaren verandering in komt zodat meer mensen met dementie en mantelzorgers kunnen profiteren van effectievere zorg en ondersteuning.

Wellicht zijn in uw gemeente al wel één of meer Ontmoetingscentra Dementie. Dan wijzen wij u graag op de doorontwikkeling van de Ontmoetingscentra: Afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de koppeling van een drietal nieuwe interventies aan bestaande Ontmoetingscentra: DemenTalent (vrijwilligerswerk voor mensen met dementie), Dementelcoach (telefonische ondersteuning voor mantelzorgers) en de STAR-online cursus voor mantelzorgers, onder de titel Ontmoetingscentra3.0. In deze brief informeren wij u over de toegevoegde waarde hiervan. Hopelijk kan u vanuit uw rol bij de gemeente stimuleren dat ‘gewone’ Ontmoetingscentra en meer traditionele vormen van dagbesteding worden omgebouwd naar Ontmoetingscentra3.0. Interessant voor u is waarschijnlijk ook dat uit het onderzoek Ontmoetingscentra3.0 is gebleken dat deze vernieuwde ontmoetingscentra ook nog eens kosteneffectief zijn!

Beleidsmatige nieuwe ontwikkelingen

1. Mede gebaseerd op het wetenschappelijk onderzoek naar Ontmoetingscentra en naar Ontmoetingscentra3.0 heeft de Tweede Kamer recent besloten dat er, als onderdeel van de Nationale Dementiestrategie 2021-2030 zoals opgesteld door het ministerie van VWS, de komende tien jaar door het hele land ontmoetingscentra beschikbaar moeten komen en veel meer mogelijkheden voor mensen met dementie om vrijwilligerswerk te doen.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/11/30/nationale-dementiestrategie-2021-2030>).
2. Op 23 maart j.l. werden de Ontmoetingscentra hererkend als effectieve interventie met de hoogste graad van bewezen effectiviteit, door de landelijke Commissie Langdurige Zorg van Vilans (<https://www.vilans.nl/artikelen/ontmoetingscentra-effectief-bij-mensen-met-dementie>).
3. Vanwege de succesvolle werkwijze binnen de Nederlandse Ontmoetingscentra zijn in meerdere landen in Europa, maar ook zelfs daarbuiten, de laatste jaren Ontmoetingscentra Dementie opgezet. Ook daar vindt de doorontwikkeling naar Ontmoetingscentra 3.0 plaats.
4. De overheid zal waarschijnlijk voorjaar 2022 eerste gelden beschikbaar stellen aan de gemeenten om verdere verspreiding van Ontmoetingscentra en betekenisvolle activiteiten, zoals DemenTalent, te ondersteunen en stimuleren. Deze ‘subsidiecall’ krijgt waarschijnlijk een korte reactietijd, dus het is van belang komende maanden als gemeente samen met partners al plannen te maken.

Wat is het verschil tussen ‘gewone ontmoetingscentra’ en Ontmoetingscentra3.0?

Mensen met dementie en mantelzorgers voelen zich nadat de diagnose dementie gesteld is vaak aan hun lot overgelaten. Hoewel er doorgaans nog geen formele zorg nodig is heeft men wel behoefte aan informatie, advies, betekenisvolle activiteiten en emotionele steun. Amsterdam UMC/VU medisch centrum (afdeling Psychiatrie) heeft daarom in de periode 2016-2019 onderzoek gedaan naar een nieuw programma dat mensen met dementie en mantelzorgers individuele begeleiding biedt nadat de diagnose dementie is ge-

steld. Het programma werd aangeboden via bestaande Ontmoetingscentra in de wijk en kreeg de naam Ontmoetingscentra 3.0, vanwege drie nieuwe interventies die werden toegevoegd aan het bestaande Ontmoetingscentraprogramma Mensen met dementie werden via DemenTalent aan vrijwilligerswerk geholpen op basis van hun nog steeds aanwezige talenten. Mantelzorgers konden gebruik maken van Dementelcoach en/of de STAR online cursus in het omgaan met de gevolgen van dementie en het goed voor zichzelf zorgen als mantelzorger. De invoering van het nieuwe programma werd begeleid door zorginnovatiebureau DAZ (Landelijk kenniscentrum DemenTalent), coöperatieve vereniging Dementelcoach en VUmc.

Vrijwilligerswerk ‘gouden greep’ en ondersteuning maakt mantelzorgers gelukkiger

De waardering van deelnemers voor het nieuwe individuele programma is groot. De mogelijkheid om via DemenTalent een bijdrage te kunnen leveren aan de samenleving en nuttig werk te kunnen doen wordt zeer gewaardeerd. Het onderzoek toonde aan dat er een bredere groep van deelnemers gebruik maakte van Ontmoetingscentra die, naast het reguliere groepsprogramma, dit nieuwe individuele programma aanboden. Daarnaast bleek dat deelnemers aan DemenTalent na zes maanden minder neuropsychiatrische symptomen hadden (zoals angst, apathie, depressie, agitatie) en vergeleken met deelnemers aan de reguliere Ontmoetingscentra, ook *minder ernstige* neuropsychiatrische symptomen. Er was ook een verbetering in positieve emoties waarneembaar. Mantelzorgers van deelnemers aan DemenTalent ervoeren minder zorglast door de afname van neuropsychiatrische symptomen. Vergeleken met mantelzorgers die niet gebruik maakten van enige vorm van dagbesteding, waren mantelzorgers van DemenTalent-deelnemers en mantelzorgers die Dementelcoach hadden ontvangen of de STAR online cursus hadden gedaan gelukkiger. Een economische evaluatie liet zien dat het aanbod van DemenTalent kosteneffectief is en dat ook de kans dat Dementelcoach kosteneffectief is groot is.

Verdere verspreiding wenselijk en sluit aan bij Dementiestrategie 2021-2030

Door COVID-19 zijn de activiteiten om het Ontmoetingscentra 3.0 programma, met name het vrijwilligerswerk, landelijk te stimuleren sinds maart 2020 op een laag pitje gezet. Nu veel mensen zijn gevaccineerd en de beperkende maatregelen de komende maanden steeds verder worden verruimd pakken wij de draad op om Ontmoetingscentra te stimuleren om veel meer mensen met dementie de mogelijkheid te bieden tot vrijwilligerswerk en ook mantelzorgers, die dit wensen, gepaste individuele ondersteuning te bieden. Wij sluiten hiermee aan bij de eerder genoemde Nationale Dementiestrategie 2021-2030, zoals opgesteld door minister Hugo de Jonge om mensen met dementie en hun naasten als waardevol lid van de samenleving te laten functioneren en goede ondersteuning en zorg te bieden. VUmc/ Amsterdam UMC zet zich de komende jaren hiertoe samen met DAZ, Dementelcoach en Alzheimer Nederland graag in.

Doet u ook mee?

Helpt u ook mee als gemeente door de opzet van nieuwe Ontmoetingscentra waar nodig te ondersteunen en hen de financiële mogelijkheden te bieden om ook deze nieuwe interventies aan te bieden? Alleen samen gaat het lukken om een dekkend netwerk van Ontmoetingscentra en betekenisvolle activiteiten voor thuiswonende mensen met dementie en ondersteuning voor hun mantelzorgers te realiseren. Als gemeente wilt u toch ook een inclusieve samenleving?

Informatie-, scholings en implementatieactiviteiten

Handleiding: Om Ontmoetingscentra te helpen de nieuwe interventies DemenTalent, Dementelcoach en STAR e-Learning in te voeren is een praktische handleiding beschikbaar (te bestellen via ontmoetingscentra@ggzingeest.nl)

Cursus Ontmoetingscentra3.0: Om personeel van Ontmoetingscentra te trainen in het implementeren van het Ontmoetingscentra 3.0 programma wordt een tweedaagse cursus aangeboden. (zie ontmoetingscentradementie.nl). Ook bestaat de mogelijkheid voor meer op maat ontwikkelde ondersteuning met organisaties voor invoering van de nieuwe interventies.

Training Dementelcoach (online) voor coaches: De training is bedoeld voor personeel van Ontmoetingscentra dat zelf telefonische coaching aan mantelzorgers wil bieden en wordt gegeven door Saskia Danen (saskia.danen@casema.nl) van Dementelcoach.

Internetcolleges en training DemenTalent: DAZ verzorgt internetcolleges en trainingen gericht op de start van DemenTalent.

YouTube kanaal: Op het YouTube kanaal Ontmoetingscentra3.0 zijn verschillende films te vinden over dit programma en de afzonderlijke interventies en vertellen deelnemers over hun ervaringen.

Voorlichting: Indien u voorlichting wilt over de inhoud van deze brief tijdens een online of fysieke bijeenkomst in uw gemeente (of samen met omliggende gemeenten), dan verzorgen wij dat graag. Ruud Dirkse van DAZ is hiervoor het aanspreekpunt (zie hieronder voor contactgegevens).

Voor meer informatie over het onderzoek Ontmoetingscentra 3.0 of STARE-Learning kunt u contact opnemen met Prof.dr Rose-Marie Dröes (VUmc), rm.droes@amsterdamumc.nl; tel 020-7885454/ mob 0654654416
Voor meer informatie over DemenTalent: DAZ, Ruud Dirkse, ruud@anderszorgen.nl, 06-22304833
Voor meer informatie over Dementelcoach: Saskia Danen, saskia.danen@casema.nl, 06-41342904

Met vriendelijke groet,
mede namens Saskia Danen en Ruud Dirkse,

Prof. Rose-Marie Dröes
Hoogleraar psychosociale hulpverlening bij dementie
Amsterdam UMC, locatie VUmc

Het onderzoek Ontmoetingscentra 3.0 is mede mogelijk gemaakt door subsidie van ZonMw Memorabel, Deltaplan Dementie, Alzheimer Nederland, Stichting Dioraphte, Stichting RCOAK, Fonds Sluyterman Van Loo, Stichting Hofje Codde & Van Berestejn, Bavo stichting, en Stichting tot Steun VCVGZ.

De verspreiding van het programma Ontmoetingscentra3.0 wordt mede mogelijk gemaakt door een Verspreidings- en Implementatie subsidie (VIMP) van ZonMw –Memorabel, Deltaplan Dementie en Stichting Hofje Codde & van Berestejn.

